

VASÁRNAPI ISKOLA.

JÉZUS ÉLETE. *)

Selly H. H. után.

(Folytatás.)

HARMADIK LECZKE.

Jézus tanítani kezd.

Elovasandó Máté 4, 12—5, 12. Alapige 5, 6—9.

Jegyzetek.

Máté 4, 13. „tenger mellett való“ a Genezáreth tava vagyis a Galileai tengerre vonatkozik. Lásd a 18-ik verset.

4, 15. E versben az író Palestina északi részét írja le.

4, 16. olv. „világosság támadt.“

4, 25. A Dekapolis alatt egy terjedelmes területet értettek, mely a Jordántól keletre feküdt.

A mi Jézust már tizenkét éves korában annyira lelkesítette, de a minék hirdetésével fiatalsága miatt még nem léphetett föl, végül eljött annak is az ideje. Az ifju férfiuvá lett s a munkától nem tarthatta magát tovább vissza. Keresztelő Jánostól megtanulta volt, hogy az Isten országa eljövetelet legjobban lehet hirdetni élőszóval és tettel. Most már János ezt nem tehetette, mert őt bebörtönözték volt. Nem volt tehát egyéb hátra, minthogy idejét és tehetségét is igyekezzék a legjobban felhasználni, és a nyilvánosság terére kilépni.

Hanem egy nagy kérdés állott még előtte t. i. hogy hol kezdje meg a munkát? Ott maradjon-e a pusztában, a hol János tanított, de a hol ő oly szomorú dolgokat ismert meg már is? A judeabeliek képmutatók, betüimádók, szűkkeblűek és büszkék voltak. Jézus mind ezt tudta és ismerte. Csak kevés ideig kellett, hogy habozzon, azonnal tisztába volt, hogy neki hazájába kell menni.

Legelőször is szülővárosát Názárethet látogatta meg, de bármint szerette is azt, nem találta alkalmasnak arra, hogy ott lépjen fel. Igaz, hogy itt is sokakkal találkozhatott volna, de annál több emberrel érintkezhetett a munkás tengerparti Ka-

*) E közlemény, melyet eddig térszűke miatt nem adhattunk, jelen évi 2-ik füzetünkben közölt vallás-erkölcsi leczkék folytatása. Megjegyezzük, hogy e leczkék egyenesen a vallástanítók számára vannak mintegy útmutatásul írva.
Szerk.

pernaumban. Ő tehát e városba ment. A tenger tisztasága, a szép vidék, annak a halai, ennek a gyümölcse sok embert gyűjtött oda, s sok gondolatot ébresztett fel Jézusban. Jézus nem is szalasztott el egyetlen egy alkalmat sem. De elment a szomszéd vidékekre is s beszédére mindenütt nagy sokaság gyűlt össze. Ugy látszik, hogy gyógyított is, de inkább lelki, mint testi betegeket.

Szeretetteljes szavai s tettei annyira megszaporitották hiveit, hogy már nem igen tudott eljutni mindenikhez. Elhatározta tehát, hogy magának segítséget fog szerezni. Gondolta, hogy azok a férfiak, a kik már őt hallgatták, s a kik jóféle és megbízható embereknek látszottak, éppen alkalmasok lesznek erre. A mint egyszer a tó partján sétált, meglátott két halászt, Pétert és Andrást, a kik éppen testvérek voltak, s más két testvért Jakabot és Jánost. Ezeket megszólította ezen szavakkal: „kövessetek engemet“. A halászok engedelmeskedtek szavainak, s hálójukat odahagyva követték őt. De hihetőleg egyik sem gondolta, hogy mi vár rájuk. Nem hitték, hogy nem sokára nekik kell tanítónak lenni a helyett, a kit ők annyira szerettek. (olv. Máté 5.18—22.)

Mielőtt tovább mennénk jegyezzük meg, hogy Jézus nem csak a szabad ég alatt tanított. Ez nagy eltérés lett volna a zsidók szokásától. Ő alkalmazkodott a korabeli szokásokhoz is, sokkal inkább mint János, noha nem volt megelégedve velök.

Azonban legszebb beszédeit mégis a szabad természetben tartotta. Itt többen is hallhatták, de ő is jobban láthatta őket s inkább éreztethette velök az Isten jóságát. Ilyen beszéd az, a melyet „h e g y i b e s z é d n e k“ nevezünk, s a melyből alapigéinket is vettük (Máté 5—7. részei). E beszéd egy-egy helyen szakadozott, miből azt kell következtetnünk, hogy több beszédből van összeállítva.

A Jézus tanítása a legkorszerűbb kérdések körül forgott, milyenek a messiási várakozás és „a menyországnak a földön való megalapítása voltak. De azt mindig vallásos és nem politikai szellem lengi át.

Ő ilyenformán beszélhetett: a menyország eljött, s ha polgárai akartok lenni, térjete meg, azaz „változtassátok meg eddigi életmódotokat, s bánjátok meg bűneiteket.“

A mint látszik, ő a János nyomdokait követte, de mégis a két tanító közt nagy a különbség. Erről meggyőződhetünk a hegyi beszédből (olv. 5,1—12.) Midőn János az emberek bünnös ségét festi, Jézus azt mondja meg, hogy azok mily szentek lehetnének. Midőn János félelemmel akar leszoztatni a rosszról, Jézus a szívet akarja megváltoztatni, s azt akarja, hogy az ember gyűlölje a rosszat és szeresse meg a jót. János a félelem, Jézus pedig a szeretet hatalmában bizott. János előtt Isten büntető Ur, Jézus előtt pedig szent, könyörülő és sze-

rető Atya volt. János az embert szolgának, Jézus pedig szabadnak tekintette.

A hegyi beszéd oly szépen és tisztán kitünteti Jézus megnyerő modorát, hogy ebből a legjobban megtanulhatjuk mint kezdette meg ő az Isten országának hirdetését.

Kérdések.

1. Mi indította Jézust a nyilvános tanítás megkezdésére?
2. Miben állott az ő működése. Miért tanított a synagógában is?
3. Mit értünk ez alatt: térjetelek meg, elközelgett a menyek országa?
4. Mi különbség volt a Jézus és a Keresztelő János tanítása közt?

NEGYEDIK LECZKE.

Jézus mint nagytekintélyű tanító.

Eloolvasandó Máté 5, 21—24, 33—48; 7, 21—29. Alapige: 7, 21.

Jegyzetek.

Máté 5, 21. „Megmondattott a régieknek“ a mózesi tizparancsolat egyikére vonatkozik. Ugyanarra vonatkozhatik a 33. v. is.

22. „ok nélkül“ kihagyandó. „Itéletre“ után a többi mellőzendő, mivel megmagyarázások oly nehézségekkel jár, a melyekre most nem lehet kitérnünk.

44. olv. „szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok azokért, a kik üldöznek titeket.“

47. olv. „nem így tesznek a pogányok is.“

7, 24. olv. „hasonlittatik ahoz a bölcs emberhez, ki az ő házát kősziklán építette.“

Mindaz, a mit ma felolvastunk, a Jézus hegyi beszédéhez tartozik. A két legutolsó versnek nagy jelentősége van. Vizsgáljuk meg tehát azokat közelebbről. A zsidók között voltak olyanok, a kik a szent iratokat magyarázták s a kiket ezért irástudóknak neveztek. Irataik közül a Mózesről nevezett öt könyv volt a legfőbb, s nekik ezekben mindenféle körülményre szabályt vagy törvényt kellett találni. Ez azonban nem volt lehetséges kivált később, mert akkor is mint most a körülmények szerint kellett hogy változzanak a szabályok is. Mit csináltak tehát, ha nem tudtak valamely esetre szabályt találni? Egyszerűen azt, hogy vagy valamely helyet úgy magyaráztak, hogy találjon az esetre, vagy pedig elővették a h a g y o m á n y o k a t, a melyek szájról szájra adatván, mind az ideig fennmaradtak, s azokat épen olyan tekintélylyel ruházták fel, mint az irott törvényt. Vagy másképen szólva, a mikor a szükség

nyg kívánta, ők saját belátásuk szerint oktatták a népet, hozzá tevén azonban mindig, hogy mindez Mózesről származik.

Jézus ennél magasabb állást foglalt el kezdettől fogva. Ő saját tekintélyének érzetében beszélt. Ha Mózes így szólott: „ne ölj“, ő azt mondotta „ne haragudj felebarátodra“. Ő nem azt nézte, hogy milyen volt a tett, hanem azt vizsgálta, hogy milyen volt a gondolat, a mely azt szülte. Azt tartotta, hogy ha valakinek érzése nem elég tiszta, azonnal meg kell javítani. Ő a szivbe akart behatolni, hogy azt igazzá és szentté tegye. Igen, mert ő tudta, hogy Isten előtt, ki a szivek és vesék vizsgálója, senki sem titkolhatja el még érzését sem. Ezért mondja, hogy ok nélkül viszed ajándéodat az oltárhoz, hogy Istennek kedveskedj vele, ha szivedben harag van felebarátod iránt. Az ajándékot tedd félre, menj és először békülj ki vele s csak ezután hozd el azt. Ezzel összhangzó gondolat van kifejezve a János levelében (I. János 4,20.) „a ki nem szereti atyjafiát, kit látott, miként szeretheti Istent, kit nem látott.“

De továbbá nemcsak a harag és gyűlölségnek volt ellene, hanem megtiltott mindenféle esküvést. (I. Máté 5, 33—48.) Ugy akart, hogy mindenkinek egyszerü igen vagy nem szavában lehessen teljesen bizni. A nyíltszivűség, az igazság és az őszinteség nem szorulnak bizonyítékra. A ki bizonyítékok után kapkod, nem igazságosan végezte el dolgát. De minő helytelen az az eljárás is, a mikor az ember testének valamely részére esküdözik. Hiszen az nem az övé. Az ember nem hogy egy kezét tudna teremteni, de még egy hajszálat sem tud.

(Az olvasásra kijelölt helyek mellett olvassa el a tanító még Máté 23, 16—22. a növendékek előtt, s könnyebb megérthetőség végett hozzon fel egyes példát a mindennapi életből.) De Jézus mindenek felett megtiltotta a zsidó felfogás szerinti elégtételt, a mely „szem ért szemet, fogért fogat“ kívánt. Tanítványait arra intette, hogy a sérelmet szivességgel fizessék vissza, meggondolván, hogy ők ugyanazon menygyei Atya gyermekei. Azzal soha se elégedjenek meg, ha csak olyanok mint mások, hanem törekedjenek tökéletességre.

De most azt kérdezhetné valaki, hogy Jézus miért alkotott ilyen törvényeket. Az irástudók és farizeusok pedig méltán kérdezhették, hogy „miféle tekintélynél fogva mivelsz te ily dolgokat?“ Valjon mi megtudnánk felelni ha ezt kérdeznék tőlünk? Igen, mert mi tudjuk élete titkait. Tudjuk, hogy ő folyton Istennel társalgott, s hogy minden szavát és tettét az Istennek benne levő szava diktálta. Ő nem azt mondotta, a mit csak úgy egyszerűen kigondolt, hanem azt, a minek igazságáról saját lelkiismerete szerint meg volt győződve. Mint-hogy pedig mindenkiben van ily lelkiismeret, ő nyíltan és bátran erre hivatkozott, azt követelvén, hogy mindenki ítélje meg magának mi helyes és mi nem. Ilyen erkölcsi leczkéket e nép többször nem hallott volt s azért bámulták őt.

E leczkében különös megjegyzést érdemel az a tekintélyes hang, a melylyel Jézus szólott és tanított.

Kérdések.

1. Mi volt az írástudók teendője? Hogy segítettek magukon, ha valamire nem találtak törvényt?
2. Miért bámulták a Jézus tanítását?
3. Mutasd meg egy néhány példából, hogy Jézus milyen javításokat tett a régi törvényen.

ÖTÖDIK LECZKE.

Jézus meglátogatja Názárethet.

Elovasandó Luk. 4, 16—32; Máté 13, 52. 53. Márk 6, 1—6.

Jegyzetek.

Luk. 4, 17. A „könyv“ egy pergamen tekercsből állott. Minden szombatra egy leczke volt kitűzve, s meglehet, hogy Jézus azt olvasta. Lásd Ezs. 61, 1. 2.

4, 20. A szónok rendszeren ülni szokott.

4, 25. v. ö. 1 Kir. 17, 1—16 és 2 Kir. 5, 1—14.

E helyeket a tanító olvassa el, hogy a vonatkozásokat magyarázhassa meg, de a tanítványokkal nem volna czélszerű elolvasatni.

A nyilvános munka színhelyéről térjünk vissza ismét ama kedves kis városba, a melyből a kötelesség a tengerpartra hivta volt Jézust. Habár munkája elég jó sikerrel ment is ott, de a honvágy sokszor megszállotta. Mily jó lenne meglátogatni a szülőket, a testvéreket, az ismerősöket, és kísérletet tenni ott a tanítással is! Ugy történt. Ő ismét haza ment. Minden fiatal pap és tanító elképzeli, milyen volt helyzete.

Egy szép szombat vonulnak a názárethiek a rendesnél nagyobb seregben vonulnak a synagoga felé. Igen, hisz megtudták, hogy városuk egyik szülöttje, Jézus, a József fia, kiről közelebbről annyit hallottak, eljött végre hozzájuk is beszélni.

Megkezdődött a szertartás könyörgéssel, a törvényből is felolvastak egy részt és megmagyarázták. Ekkor következett volna a próféták olvasása, a mire, tán mindenkinek az ohájával találkozva, felállott Jézus. A tekercset kezébe adták és abból elolvasta Ezsaiásból azt a részt, a melyet mi is elolvastunk. A próféta olvasása után megállott, a könyvet visszaadta a szolgának és leült, hogy beszéljen a felolvasott részről.

Nem tudhatjuk biztosan, hogy mit beszélt, de itt is valószínűleg, mint egyebütt, az evangeliumot hirdette. Szavai ilyenek lehettek: a profetia beteljesült, térjete meg, mert a menyország elközelgett. Isten készen van, hogy mindent

megtegyen értetek, csak titeket vár; térjetekek meg tehát s te gyétek méltóvá magatokat arra, hogy a mennyei atya gyermekeinek nevezzenek; ne elégedjetekek meg azzal, a mit a régiek mondtak, hanem legyetekek tökéletesek.

Ezzel elhallgatott s minden oldalról zajos tetszésnyilvánítás volt hallható. Mindenki ezt látszott mondani: mily szép, mily csodálatos szavak ezek! Ki várt volna ilyet tőle? Némelyek fejüket összedugva, kételyeiket ilyen szavakban fejezték ki: ez nem lehet a József fia. Vagy ha az, akkor ugyan mi jognál fogva beszél így? Hisz kevéssel ezelőtt ő is ács volt. Már Kapernaumban akármit elhihetek róla, de mi jól ismerjük őt, minket nem egy könnyen ámit el. De hiszen hadd lássuk csodatetteidet, a melyeket ott miveltél. E közbeszólások és kérdézősködések után, kevés ideig hallgatva, így adta tudtokra, hogy el volt készülve e fogadtatásra: „Bizony mondom nektek, hogy egy próféta sem kedves a hazájában.“ Ezután két jól ismert történetből megmutatta, hogy régen is a próféták inkább idegenek közé küldettek, mint honfitársaikhoz.

E magyarázat oly zajos kiabálást és ellenmondást keltett, hogy többé nem juthatott szóhoz. Hát ilyenek a próféták, hogy az idegeneket többre becsülik honfitársaiknál? A méltatlankodás hangjai emelkednek fel az egész gyűlésben, elannyira, hogy helyeikről felkelve, a legnagyobb zajt és rendetlenséget idézik elő. „Űzzétek ki a városból! Dobjátok le a hegytetőről!“ kiáltottak, s majdnem életét veszélyeztették. — Azt nem gondolhatjuk, hogy meg akarták volna ölni, de annyi bizonyos, hogy barátai ügyességének sokat köszönhetett, hogy épen megmenekült. (A Lukács előadásába sok idegen elem van belevegyítve. Az a tény, hogy e látogatást pályája első felére teszi, s hogy a saját városabelieket annyira ellene zudíttatja, mind arra mutatnak, hogy az esetet az író Jézus dicsőítése céljából költötte.) Tény az, hogy Jézust a názárethbeliek megvetették, s hogy ő rokonaitól soha sem kapott nagy segítséget. (v. ö. Má-té 12, 46—50; Márk 3, 20, 21, 31, 35; Luk. 8, 19—21; 11, 27. 28.) Ez nagyon próbára tehetette gyöngéd természetét.

Ugy hiszem, nem szükség, hogy a fennebbiekből tanulságot vonjak. Azt mindenki könnyen megteheti. Tudjuk, hogy sokszor mennyire vonakodunk elismerni közelebbi rokonaink nagyobb érdemeit; és azt is, hogy ha valaki őket többre becsülné, mint minket, mily könnyen irigyekké leszünk. De azt is tudjuk, hogy mi többször megakadályozzuk, mint segítjük családunk tagjait az Isten előtt kedves dolgok cselekvésében. A családi jó szokásokat sokszor megvetjük a világ bölcsessége miatt.

Kérdések.

1. Mond el a Jézus názárethi látogatását. Említsd meg a) hogy mit olvasott a zsidó szentírásból; b) hogy mit beszélhetett a synagogában, és c) hogy fogadták szavait?

2. A városabeliek miért haragudtak meg rá annyira?

HATODIK LECZKE.

Jézus mint a bűnösök barátja.

Elovasandó Máté 9, 9—17; Luk. 7, 36—50. Alapige Luk. 7, 47.

Jegyzetek.

Máté 9, 9. Máté római szolgálatban volt, mint adószedő, ezért „publikánusnak“ is nevezték.

9, 13. olv. „Mert nem jöttem, hogy az igazakat hívnam, hanem a bűnösöket.“ „Megtérésre“ kihagyandó.

Luk. 7, 40. „Mester“ „tanítót“ vagy „rabbit“ jelent. Az utóbbi tisztességezim volt.

Ha a názárethi előkelő zsidók Jézust megvetették és üldözték, nem vetették meg azok, a kiket az evangelium „bűnösöknek“ és „publikánusoknak“ nevez. A zsidók szigorú egyházi szervezete megkivánta, hogy mindenki engedelmeskedjék azon törvényeknek, a melyeket az írástudók magyaráztak. Ha valaki nem engedelmeskedett, azt a synagógából kizárták, mint hazasértőt, vallás- és erkölcs-sértőt. Ezek többé vissza sem léphettek, s ezért kapták a „bűnös“ elnevezést. Az orthodox zsidók magukon kívül mindenkit „bűnösnek“ tartottak, s társaságukban soha sem ettek.

A bűnösök között legmegbélyegzettebbek voltak a publikánusok, vagy is mindazok a hivatalnokok, a kik római szolgálatban állottak. Minthogy az ország római tartomány volt, az adót a római kormánynak kellett fizetni. Ez a vám öt évenként ki volt adva bizonyos összegért, mialatt a bérlő mindent megkísérlett, hogy minél több pénzt beszedhessen, s ugyanezt tették a maguk hasznára a szolgák is. Az ilyeneket, elég méltán, tolvajoknak és rablóknak tartották, de a mi több épen hazaárulóknak is, mivel a római zsarnokokkal szövetkeztek. Nem csoda tehát, hogy őket megvetették és a synagógából kizárták. Az sem csoda, hogy ők aztán a legmélyebben lesülyedtek.

És Jézus ez embereket magához hívta! De nemcsak, ő kötelességének érezte, hogy elveszett és bűnös honfitársait megmentse, a miért sokszor hangsúlyozta: „Az ember fia azért jött, hogy megmentse az elveszettet.“ Máté is, kihez egyszer ebédre ment, ezekhez tartozott. Tán látta volt őt hallgatói között már többször is. De Mátén kívül még többen is voltak vele. Kell-e ennél több arra, hogy gyűlöletüket legmagasabb fokra emelje. „Ime, hisz ez a bűnösekkel eszik!“ így szólottak ők, mire Jézus azt felelte: „Nem az egészségesnek, hanem a betegnek van szüksége orvosra. Nem jöttem, hogy az igazakat hívnam, hanem a bűnösöket.“ Ő tudta miben állott hivatása. Neki e bűnösöket is embertársak gyanánt kellett hogy tekintse. Társaságuk nem lehetett ugyan nagyon

kedves neki, tanítványai pedig nehezteltek, hogy velök ett, mert eljárását nem tudták védeni a farizeusok előtt, de Jézus nagy szeretete a nép iránt és kötelességérzete, mindent legyőzött.

Lukácsnál egy másik esetet olvashatni arra nézve, hogy mint tekintette Jézus a bűnösöket. Ezt a tanító könnyen megértetheti tanítványaival. Egy elbizakodott gazdag zsidó Jézust meghívja a házához, de nem bánik vele illedelmesen, mivel a vendégeknek mindig vizet szoktak adni, hogy lábukat megmossák, ő pedig Jézusnak nem adott. Más vendégek is vannak jelen a 49 vers szerint, s Jézus ezek között keleti szokás szerint meghajol fővel az asztal felé, lábait pedig odatartotta, hogy egy asszony megmossa. Elgondolhatjuk, hogy ennek látása minő haragot keltett a farizeusban, s minő néma csend állott be, a melyet aztán Jézus beszélni kezdvén, megtört. E kis példázatból tehát láthatjuk, hogy kell a nép gondolkozását valamely elvnek megnyerni s aztán ez elv alkalmazását előtte megmutatni. Itt úgy látszik a fölvev ez: az igaz megtérőnek minden bűne megbocsáttatik, s ez az asszony megmutatta megtérését azzal a szeretettel, a melyet bennne Jézusnak az ő sorsossai iránti viselete keltett. E magaviselete Jézusnak hasonlít azon hitelezőéhez, a ki egy nagy adósságot elenged, a helyett, hogy adósát, mint a törvény szerint tehetné, mindenétől megfoszsa. Ez a bűnös nőben jobb érzelmet, hitet, reményt és szeretetet keltett, benne vágy támadt, hogy szakítson a multtal és egészen más életet folytasson, mint addig; és Jézus látva, hogy valóban megtért, e szavakkal bocsátja el: „a te hited megtartott téged; eredj el békében.“

Kérdések.

1. Miért tetszett a nép előtt különösnek, hogy Jézus Máté asztalánál ett?
2. Miért tette ezt Jézus?
3. Mond el, hogy mi történt a gazdag farizeus házában?

BOROS GYÖRGY.

L E V E L E Z É S.

Szent Mihályfalva, sept. 15. 1880.

Tisztelt szerkesztőség!

A „K. Magvető“ jelen évi 4-ik füzetében „egy székely“ és „egy consistor“ aláírásokkal egy pár levél jelent meg, melyeknek mindenike — bár különböző helyekről van keltezve — ugyanazon egy iránylyal, mintha egy kéz által volna vezetve, megtámadja az aranyos-tordaköri unitárius egyházi környék belső embereit, vádolva azokat tétlenség és hátramaradással; s fegyvereiknek élet, bárha különösen köri esperes ellen irányozzák a súlyos vádolásig, — de a mellett vágna